


Article Info	Kitap Değerlendirmesi / Kitap İncelemesi	 ORCID NO:
Title of Article	John Stuart Mill, The Subjection of Women (Kadınların Köleleştirilmesi), A Penn State Electronic Classics Series Publication, 2006, 111s.	
Corresponding Author	Öğr.Gör. Ayşe Yaşar ÜMÜTLÜ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Adalet Meslek Yüksekokulu, ayumutlu@konya.edu.tr	
Submission Date Admission Date	25/01/2018 / 15/03/2018	
How to Cite	YAŞAR UMUTLU A., (2018). John Stuart Mill, The Subjection of Women (Kadınların Köleleştirilmesi), A Penn State Electronic Classics Series Publication, 2006, 111s. , Kent Akademisi, 11 (33), Issue 1, Link :	

John Stuart Mill, The Subjection of Women (Kadınların Köleleştirilmesi), A Penn State Electronic Classics Series Publication, 2006, 111s.

Öğr.Gör. Ayşe Yaşar ÜMÜTLÜ¹

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Adalet Meslek Yüksekokulu, ayumutlu@konya.edu.tr

John Stuart Mill, The Subjection of Women (Kadınların Köleleştirilmesi), A Penn State Electronic Classics Series Publication, 2006, 111s.*

ABSTRACT:

In the beginning of his book, "The subjection of Women", Mill proposes to demonstrate that it is a huge burden in front of the progress of humanity accepting one sex superior to the other as a principle, it is already wrong in itself. He conceives that admitting man superior to woman harms not only the woman but also man and children in a family. Humiliating women, damages intellectual and moral aspects of women's life and results sacrificing herself and also causes moral disadvantages in man's life like egoism and inferiority.

KEYWORDS:

Women Rights, John Stuart Mill, Ethics

ÖZ:

Kitap Değerlemesi : John Stuart Mill'in Kadınların Köleleştirilmesi Eseri Üzerine

Mill, eserin hemen başında bir ilke olarak sosyal yaşamda bir cinsin diğerine üstün kılınmasının kendi içinde zaten bir yanlış olduğunu ve insanlığın ilerlemesinin önünde büyük bir engel teşkil ettiğini göstermeyi hedeflediğini belirtir. Erkeğin kadına üstün kabul edilmesinin sadece kadını değil, ailede çocuğun da zarar görmesine sebep olacağını iddia eder. Kadını aşağılamak, kadının yaşamında entellektüel ve ahlaki yönlerde zarar verecek ve kendini kurban etmesine neden olacaktır. Üstelik bu durum erkeğin de egoist olmakla neticelenecek ahlaki zararlarına sebep olacaktır.

Anahtar Kelimeler: iKadın Hakları, John Stuart Mill, Etik

* Esere dair incelemelerin çok az bir kısmı *John Stuart Mill/ Herbert Spencer Karşılaştırmasında, Özgürlük, Adalet ve Sosyal Evrim*, Mana Yayınları, İstanbul, 2015 kitap çalışmamızda yer almaktadır.

GİRİŞ:

Kadınların Köleleştirilmesi (The Subjection of Women) (1869), John Stuart Mill'in, eşi Harriet Taylor Mill'in de etkisiyle geliştirdiği kadın hakları hakkındaki düşüncelerinin bir eseridir. Eserin yayımlandığı tarihte, Avrupa'nın geleneksel siyasi, hukuki, ekonomik ve ahlaki sistemine oldukça ağır sayılabilecek eleştiriler ve son derece radikal görülen argümanlara sahipti. Bugüne kıyasla kadın haklarının Victoria Dönemi İngiltere'si ve çağın Avrupası'na kıyasla genel olarak iyileştirilmiş olması, eserin argümanlarındaki realitenin geçerliliğini yitirmesine sebep olmamış, hatta bazıları sürekliliğini korumaktadır.

Mill, eserin hemen başında bir ilke olarak sosyal yaşamda bir cinsin diğerine üstün kılınmasının kendi içinde zaten bir yanlış olduğunu ve insanlığın ilerlemesinin önünde büyük bir engel teşkil ettiğini göstermeyi hedeflediğini belirtir. Dolayısıyla kitabın amacı adalet ilkeleri bağlamında özgürlük ve eşitlik konusunda, kadının, öncelikle İngiltere'deki konumu olmak üzere insanlık tarihindeki geçirdiği safhalarla birlikte irdelenmektedir. Mill'e göre kadının alçaltılması ahlâkî ve entelektüel gelişimine engel olarak kadında kendini kurban etmekle sonuçlandığı gibi erkekte de bencillik ve adilik gibi ahlâkî düşüklüklere sebep olmaktadır. Temel olarak bu görüşlerin detaylandırıldığı eser dört bölümden oluşmaktadır. (Mill, 1869, s.3)

Birinci bölümde adalet açısından yasaların herkes için eşit yasalar olması gerektiğini, kadınlara birtakım hakların kısmen verilmesini savunanların tutarsızlıklarını ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu iddiaların tarihi gelişiminin kadının fiziksel özellikleri ile bağlı yargılara dayandığı ve putperestlik dönemlerinde olduğu gibi, dinlerle birlikte de devam ettiğini savunur. Mill'e göre köleleştirmek sadece köleye değil boyun eğdirene de zarar verir. Güç isteyen insanların hepsinin ilk önce bunu yakınlarında denediğini, bu nedenle birlikte bir yaşamı idame ettirdiği kadının kaçınılmaz olarak bu duruma maruz kaldığını iddia eder. Köleleştirilen her kadının kronik bir suistimal ve sindirilmiş durumu içinde olduğunu anlatır. (Mill, 1869, s. 13) Mill'e göre kadının erkeklere köleleştirilmesi evrensel bir gelenektir ve bu gelenekten ayrılmak gayri-tabii, garip karşılanır. (Mill, 1869, s.15) Üstelik gücün dayatmacılığı Mill'e göre kadınlar tarafından itiraza uğramamakta ve çoğunlukla gönüllü olarak kabul edilmektedir. Fakat hiçbir zaman köleleştirilmiş sınıflar haklarını bir kerede elde edememişlerdir; kadınlar itirazlarını bir süre sessizce sürdüreceklerdir. Doğal politik bir yasa olarak bir güç tarafından baskılananlar hiçbir zaman gücün kendisiyle mücadele etmez; mücadele baskıcı uygulamalara şikayetlerle ortaya çıkar. Kadınlar ise kocalarının hastalıklı tavırlarını şikayet etmek istemez. (Mill, 1869, s. 17) Bu nedenle Mill, kadınların erkek gücüne karşı kolektif olarak karşı koymalarını savunur. Aslında Mill'e göre erkekler sadece bir köle değil, onların duygularını da istemektedirler. Netice de ise tüm köle efendilerinde olduğu gibi erkeklerde de korku hakim olmaktadır; kendilerine has idare etmeye yönelik korkular ve dini korkular gibi. Mill tüm eski ahlak yasalarının kadınlara, başkaları için yaşamalarını öğütlediğini düşünmektedir. Tüm bu ahlak normlarının tarih boyunca başka tür kölelik yasalarının da içerdikleri türden yasalar olduklarını düşünür. Bu ve benzeri nedenlerle Mill, birinci bölümde adaletin ancak cinsiyet ayrımcılığının kaldırılması ile gerçekleşeceğine inandığını savunur. (Mill, 1869, s.25) Kadınların politik meselelerde ilgisizliklerinin ise yetersizliklerinden değil sadece eğitim eksikliğinden olduğunu vurgular. İnsanlığın gelişiminin ise kadınları erkeklerle eşitliğe yaklaştırdığına inanır. Ona göre her iki cinsin yeteneklerinin açığa çıkarılması için yeterince özgürlük sağlandığında insanlık için büyük fayda elde edilecektir. (Mill, 1869, s.28-34)

İkinci bölümde ise evlilik üzerine yasalar ve kabullere dair düşünceleri yer alır. Yine tarihten örneklerle kadının nasıl zoraki evlilik ve boşanma durumlarına maruz kaldığını anlatır. Ona göre kadın ve erkek arasında doğuştan bir eşitsizlik yoktur. O yüzden kadına oy hakkı tanınabilmesi için öncelikle kadının geçinmek için babasına veya eşine bağımlı kalmayacak şekilde eğitilmesi gerektiğini belirtir. Tıpkı erkekler gibi kadınlar da ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde duramadığı sürece kadının olması gereken yere gelmesi mümkün değildir.(Mill, 1869, s.37)

Victorya döneminde kadının konumunu düşünürsek, böyle bir dönemde Mill'in kadınlara ve haklarına dair yorumları ve kadını konumlandırışı kesinlikle sıra dışıdır. Bu dönemde kadının konumuna dair çeşitli örnekleri tarihle de bağlı bir şekilde verir. Kadın hayatın tüm aşamalarında özgürlük ve adalet yoksundur; her zaman erkekten alt konumdaydı. Kadınların gelir kaynağı yoktu, mülk edinme hakkı yoktu, gelir sağlayacak şartlara ulaşması imkânsızdı. Meslek sahibi olması için gereken koşullar engellenmişti. Kadının, evlenmek ve anne olmak dışında bir hak talep etmesi mümkün değildi. Miras edinirse de erkek, kadının tüm mirasını kullanma hakkına dahi sahipti. Çocuklar üzerinde söz sahibi olan sadece erkekti. Eğitim alanında ise kadın, erkekten daha az eğitim alabiliyordu, üniversitelere kabul edilmiyordu. Kadının yeri sadece eviydi ve erkeğin, eşini cinsel ilişkiye zorlamaya hakkı vardı. Erkek çok eşli olabilir, hatta karısının parasıyla metres bile tutabiliyordu. Kadının boşanma talep etmesi neredeyse imkânsızdı. En kötü durumlarda boşanma için Parlamento kararı gerekiyordu. Tüm bu koşullar, kanunlar ve gelenekler, o dönemde kilise tarafından uygun görülüp, destekleniyordu. Kadınlar bir birey olarak kabul edilmedikleri için oy kullanma

hakları da yoktu. Evli olmayan kadınlar, vergi ödeseler bile oy kullanma hakkına sahip değildi. Kadınlar politik ve karar alıcı jürilerde de yer alamazdı.

Fakat Mill, bu bölümde kadınlara oy hakkı verilmesi, özel mülkiyet hakkına sahip olabilmeleri, miraslarını yönetebilmeleri ve kamusal alandaki erkek egemen yaşama katılmaları önündeki engellerin sebep gösterilmeksizin doğru kabul edilmesine karşı çıkar. Çünkü böylesi bir durum kadını köleden de daha aşağı bir duruma getirmekteydi. Kölelerin bu bağlamda aileleriyle geçirdikleri kendilerine ait vakitleri varken, kadınların yoktu. Kadınların temel hak ve hürriyetlerinin teslim edilmemesinin bireysel özgürlüğün kısıtlanması ile toplumda ortak faydanın oluşması ve toplumun gelişmesine büyük bir engel olduğunu düşünür. (Mill, 1869, s.41-49)

Kocaların karıları üzerindeki neredeyse zorbaca erkenden söz etmeye ihtiyaç duymaz. Çünkü ona göre, kadınlar da bütün diğer bireyler gibi, aynı haklara sahip ve aynı biçimde yasal korumaya erişmeleri gerekir. Bu hususta, yerleşik sistemin ve adaletsizliğin savunucularının kullandıkları ise özgürlük davası değildir. Tam tersine onlar alenen gücün savunucuları olarak ortaya çıkmaktadırlar. Üstelik çocuklar söz konusu olduğunda da çocuklar erkeğindir. Erkek dilerse karısından uzaklaştırabilir; görme ve iletişime geçme haklarını da elinden alabilir. Mill'e göre kadınlara da boşanma hakkı ve yeniden evlenme özgürlüğü tanınmalıdır. Evlilik yasaları şehvet düşkününü insanlar için, yine şehvet düşkününü ve can sıkıcı insanlar tarafından düzenlenmiştir. Bu yasalar sadece duyguları değil, aynı zamanda ruhları da köleleştirmeyi hedeflemektedir. Kendini geliştirebileceğine ve kendi mutluluğunu keşfedeceğine inanan insanlar için engel olmaktadır. Bu yasalar evlilik sözleşmesini kadınların sosyal statülerini geliştirmelerini engelleyecek şekilde düzenlemiştir. (Mill, 1869, s.51-56)

Kitabın üçüncü bölümünde ise Mill, her iki cinsin uzlaşmayı tercih etmeleri halinde, bu tüm bireyler için mutluluk nedeni olacağını anlatır. Uzlaşma yolu ile sağlanan bu mutluluk neticesinde özgürlüklerin yasalar ile kısıtlanması da gündeme gelebileceğini söylemektedir. Aynı şekilde uygarlaşan insanlar için herhangi bir kısıtlanmanın empoze edilmesi mümkün olmayacaktır.

Mill, kadınların gelişmelerini gerçekleştirebilmeleri için ihtiyaçları olan ilk adımın, efendileri ile kalıcı bir düzen elde etmek olduğunu ve bu aşamadan sonra artık bir koruyucu elde etmekten daha fazlasını istemek ilhamını elde edebileceklerini söyler. Oysa yasalar ve genel toplum kanaati bir bekâr kadının taciz ve zararlardan korunmak için özel bir gardiyana ihtiyacı olduğuna yöneliktir. (Mill, 1869, s. 59) Bu nedenle Mill, evlilik yasalarını eşitlik temelinde olmamalarından dolayı tamamen adaletsiz bulur.

Erkeklerin yönetim hakkına sahip olduğu, kadınların bu emirlere uyma zorunluluğu olduğu, erkeklerin hükümete bulunmalarının uygun olduğu fakat kadınların bu görevler için uygun olmadığına yönelik iddiaları reddeder. Zihinsel bir farklılıkları olmadığı ve eğitim eksikliğinden kaynaklandığı konusunda ısrarcıdır. Kadınlara sadece özgürlükleri reddeden ya da erkeklere sağlanan ayrıcalıkları destekleyen insanların bu yöndeki düşüncelerini kabul etmez. Kadınlara yapabilecekleri işi seçebilmeleri hususunda özgürlük ve eşitlik sağlanmasını savunur. (Mill, 1869, s. 68-78)

Böylece eşitliği elde eden kadının evliliği seçmesini ise mesleğini de seçmek olarak görür. Evli ve çocuklu kadının bağımsız olmasının imkânsız olduğunu vurgulayarak edinebileceği en iyi mesleğin çocuk bakımı olacağını düşünür. Bu bölümün sonunda yasaların erkeklerden yana olduğu içinde yaşadıkları döneme işaret ederek, kadınların kendilerini, kadın davasına ya da kadınların azat edilmesine adanmalarının, bu konuda onlara önemli sayıda erkek destek vermediği sürece umulmaması gerektiğini savunur.

Dördüncü ve son bölümde ise mevcut gelenek ve kurumların yıkılmasının ne tür bir fayda sağlayacağını sorgular. Kadınlar özgür olunca insanlık daha mi iyi olacaktır? Öyle birşey olmayacak ise zihinlerini bulandırmanın ne anlamı vardır ki? Böylesine soyut bir hak için sosyal bir devrim yapmaya değer mi? sorularını sormaktadır. (Mill, 1869, s.88-111)

Sonuç ;

Kadınların Köleleştirilmesi adlı eserin de yer alan savunuların en önemli yanı, adaletsiz ve haksız bir kadın-erkek ilişkisi anlayışının erkeklerin bağımsızlığına da çok ciddi zararlar verdiği iddiasıdır. Mill, “üstün olanlarla bağımlı olanlar arasındaki ilişkinin,”inatçılık, baskıcılık, kendine sınırsız ölçüde güvenme, yozlaşmış ve idealize edilmiş bencillik” gibi erkeklere özgü kötülükleri beslediğini söylüyordu.

Bunun neticesinde de başka biri üzerinde baskı kuran bir kişi kendisi de bireysel bağımsızlığını kazanamaz ya da onu

sürdüremez. Liberal kültürün gelişimi ve geleceği için bu tehlike ve engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ona göre insanlığın ahlâkî değerlerinin ve kabullerinin yenilenmesi gerekmektedir ve yolu budur. Kadın erkek ilişkileri toplumsal ilişkiler bağlamında adalet ve eşitlik temeline oturmalıdır. Hak ve eğitim eşitliğiyle gelişecek sevginin en sağlam sevgi olduğunu insanların öğrenmeleri ile gerçek anlamda bir adalet mümkün olabilecektir.

Mill'in eserinde genel felsefesindeki tavrı gibi objectif, nesnel, genel geçer bir zarar kavramsallaştırması ile kültürel ve dini normların faydaları üzerine herhangi bir irdeleme görülmemektedir. Metafizik kabullerden uzak Mill, dinleri özellikle geleneksel uygulamalar üzerinden eleştirmektedir. İnsanların din öğretilerini geldikleri gibi koruyamadıkları ya da geleneksel kabullerini düzeltmede pek başarılı olamadıkları bir gerçekliktir.

